

Zicht op subsidies

REKENKAMERCOMMISSIE HUIZEN

Huizen, 27 september 2021

Samenvatting

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in hoeverre de gemeenteraad zicht heeft op subsidies (aard, omvang en effectiviteit) en de omvang van budgetten die voor subsidies beschikbaar zijn. Daarnaast moet het onderzoek inzicht bieden in de wijze waarop het subsidieproces in de praktijk verloopt. De volgende **centrale onderzoeksvraag** is geformuleerd:

“In hoeverre krijgt de gemeenteraad inzicht in de aard, omvang en effectiviteit van de beschikbare subsidies?”

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden zijn er acht deelvragen geformuleerd. Voor de beantwoording van de deelvragen zie hoofdstuk 2 t/m 5.

Op basis van het onderzoek kunnen de volgende **conclusies** worden geformuleerd. Uit het onderzoek blijkt dat de gemeenteraad beperkt zicht heeft op de aard, omvang en effectiviteit van subsidies. Zo blijkt dat:

- de gemeenteraad via verschillende stukken inzicht krijgt in de aard en omvang van subsidies (programmabegroting, jaarstukken, afwijzingen van subsidieaanvragen bij collegebesluiten) en de budgetten die voor subsidies beschikbaar zijn. Wat ontbreekt is een overzicht met informatie over alle incidentele en structurele subsidies, afwegingen, afwijzingen van subsidieaanvragen en de verschillende beschikbare budgetten. Dit kan er in de praktijk voor zorgen dat de gemeenteraad zijn controlerende taak onvoldoende kan uitvoeren.
- de gemeente nauwelijks onderzoek uitvoert naar de effectiviteit van het subsidiebeleid (bijvoorbeeld per beleidsterrein) en daarmee het bereiken van beleidsdoelstellingen door het verstrekken van subsidies. De gemeenteraad krijgt hierover dan ook geen terugkoppeling. Wel is door de contactpersonen aangegeven dat er sprake is van controle per subsidie bij de subsidievaststelling, zoals beschreven in de subsidieverordening. Wij hebben geen onderzoek uitgevoerd naar de controle met betrekking tot subsidievaststellingen, zie daarom onze aanbeveling en suggesties voor vervolgonderzoek.

Verder stellen wij vast dat:

- er beleidsnota's, deelverordeningen en regelingen zijn voor onder andere sport en evenementen, waarin de mogelijkheid om activiteiten te subsidiëren is vastgelegd. De gemeente kent geen document waarin al het beleid met betrekking tot subsidies is samengevat.
- op de website algemene informatie staat over het aanvragen van structurele en incidentele subsidies en een verwijzing naar de subsidieverordening. De gemeente Huizen heeft geen standaardformulier voor het aanvragen van subsidies. Er staan geen specifieke contactgegevens op de website waar men terecht kan voor vragen over subsidies, de gemeente verwijst naar gemeente@huizen.nl.
- het subsidiebeleid door zowel raadsleden als subsidieaanvragers die wij hebben gesproken wordt ervaren als diffuus, het roept hierdoor vragen op. Het zijn met name vragen om meer inzicht te krijgen inzake het subsidieproces, bijvoorbeeld welke criteria zijn er om subsidies te beoordelen? Welke beschikbare budgetten zijn er voor subsidies? Welke subsidies zijn er verstrekt en welke subsidieaanvragen zijn afgewezen? Bij raadsleden leven er vragen hoe afwegingen om een subsidie wel of niet toe te kennen door het college worden gemaakt.

- de gemeente momenteel de subsidieverordening hanteert als procesbeschrijving. De uitwerking van een AO-beschrijving staat op de planning in het kader van de rechtmatigheid 2021.

De rekenkamercommissie heeft op basis van voorgaande conclusies een aantal concrete **aanbevelingen** aan de raad geformuleerd:

1. Vraag het college om te zorgen voor een centraal punt (bijvoorbeeld pagina op de website van de gemeente) waar subsidieaanvragers, maar ook raadsleden en andere geïnteresseerden, alle beschikbare informatie over subsidies (bijvoorbeeld verordening, beleid, budgetten, aanvraagprocedure, contactpersonen, beoordelingscriteria, subsidies die zijn verstrekt en afgewezen) op een overzichtelijke wijze kunnen raadplegen. De volgende zaken kunnen hier aan bijdragen:
 - een document waarin al het beleid met betrekking tot subsidies is samengevat;
 - onderzoek of de informatie in de subsidieverordening voldoende duidelijk is voor subsidieaanvragers en zorg waar nodig voor een vertaling van de verordening naar een stuk met informatie voor subsidieaanvragers;
 - standaardformulieren voor het aanvragen van een subsidie opstellen;
 - een direct contactpunt/persoon aangeven.
2. Vraag het college om jaarlijks een totaaloverzicht te presenteren aan de raad met informatie over alle structurele en incidentele subsidies en subsidiebudgetten.
3. Vraag het college en de griffie om een sessie te organiseren (subsidieavond) voor de raad waarin duidelijk wordt toegelicht hoe het subsidieproces verloopt en wat ieders rol is. Presenteer het totale subsidieproces inclusief het beleid aan de raad. Een speciale bijeenkomst over subsidies helpt de raad om meer zicht te krijgen op het subsidieproces en beleid en kan voor raadsleden de drempel verlagen om vragen te stellen over subsidies.
4. Vraag het college om afwegingscriteria, ook voor de subsidieaanvrager bij de aanvraag, en afwegingen beter zichtbaar te maken. Subsidiecriteria/richtlijnen geven ruimte om afwegingen te maken. Het is van belang om dit zichtbaar te maken, zodat er waar nodig discussie kan worden gevoerd over de interpretatiemogelijkheden en (schijn van) willekeur bij het verstrekken of afkeuren van een subsidieaanvraag kan worden voorkomen. Bij subsidieaanvragen voor nieuwe evenementen werkt men inmiddels met een tabel waarin de richtlijnen (kernwaarden en afwegingscriteria) zijn opgenomen en daarnaast de ambtelijke beoordeling per criteria zichtbaar is.
5. Vraag het college om onderzoek te doen naar de effectiviteit van het subsidiebeleid.
6. Wees als raad kritisch en stel vragen als informatie onvolledig en/of onduidelijk is.

Op 21 mei 2021 is het bevindingenrapport (zonder conclusies en aanbevelingen) voor ambtelijk wederhoor aan de organisatie aangeboden. Op donderdag 10 juni is een ambtelijke reactie ontvangen. Na verwerking daarvan en na toevoeging van conclusies en aanbevelingen is het eindrapport op maandag 2 augustus 2021 voor een bestuurlijke reactie aangeboden aan het college van B&W. Op 26 augustus 2021 hebben wij de zienswijze van het college ontvangen.

Naar aanleiding van de zienswijze geven wij in hoofdstuk 7 en het raadsvoorstel een korte reactie op de algemene opmerkingen van het college.

Overwogen kan worden om **nader onderzoek** uit te voeren naar ervaringen van subsidieaanvragers. In dit onderzoek hebben wij slechts drie subsidieaanvragers geïnterviewd. Door een representatief aantal subsidieaanvragers te interviewen ontstaat een breder inzicht in de ervaringen van subsidieaanvragers.

Verder kan overwogen worden om **nader onderzoek** te doen naar rechtmatigheid als het gaat om subsidieverstrekking. In dit onderzoek zijn geen individuele subsidiedossiers onderzocht maar er zijn tijdens het onderzoek wel vragen gesteld over de afwegingen die worden gemaakt om een subsidie wel of niet te verstrekken, zie aanbeveling 4.

Inhoud

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding en doelstelling.....	5
1.2	Onderzoeksvraag en deelvragen.....	5
1.3	Onderzoeksverantwoording en afbakening	6
2	Beleid en regelgeving.....	8
2.1	Inleiding.....	8
2.2	De Algemene subsidieverordening Huizen 2019	8
2.3	Lokaal beleid, regelgeving en deelverordeningen.....	8
2.4	Beantwoording deelvraag 1.....	9
3	Aanvragen en toekennen subsidies.....	10
3.1	Inleiding.....	10
3.2	Proces aanvragen subsidie	10
3.3	De ambtelijke organisatie	13
3.4	Beoordelingscriteria en toetsen subsidieaanvragen	14
3.5	Informatie op de website	15
3.6	Ervaringen van aanvragers	16
3.7	Beantwoording deelvragen 2 t/m 4.....	17
4	Monitoring effectiviteit subsidies	18
4.1	Bevindingen	18
4.2	Beantwoording deelvraag 5.....	18
5	Rol college en gemeenteraad.....	19
5.1	Rol van het college.....	19
5.2	Rol van de gemeenteraad	19
5.3	Ervaringen raadsleden	19
5.4	Beantwoording deelvragen 6 t/m 8.....	20
6	Recente ontwikkelingen.....	22
7	Beantwoording onderzoeksvraag, conclusies en aanbevelingen	23
7.1	Beantwoording centrale onderzoeksvraag en conclusies	23
7.2	Aanbevelingen	24
7.3	Suggesties vervolgonderzoek	25
	BIJLAGE 1 Normenkader	26
	BIJLAGE 2 Documenten en gesprekspartners	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Subsidies zijn een belangrijk instrument om gemeentelijke doelen te realiseren en dienen daarbij een maatschappelijk belang, omdat het burgers uit Huizen direct of indirect raakt. Een onderzoek naar dit onderwerp voldoet daarmee aan een belangrijk criterium van de rekenkamercommissie om een onderwerp te onderzoeken. Ook is het onderwerp subsidiebeleid in 2019 door meerdere raadsleden aangedragen als mogelijk onderzoeksonderwerp voor de rekenkamercommissie. Raadsleden geven aan dat het voor de raad soms niet inzichtelijk is aan wie, op welke wijze en waarom subsidies worden verleend. Het gaat dan met name om subsidies die gegeven worden voor lokale activiteiten zoals evenementen, en initiatieven op het gebied van sport en/of cultuur.

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in hoeverre de raad zicht heeft op subsidies (aard, omvang en effectiviteit) en de omvang van budgetten die voor subsidies beschikbaar zijn. Daarnaast moet het onderzoek inzicht bieden in de wijze waarop het subsidieproces in de praktijk verloopt.

1.2 Onderzoeksvraag en deelvragen

De doelstelling leidt tot de volgende centrale onderzoeksvraag:

“In hoeverre krijgt de gemeenteraad inzicht in de aard, omvang en effectiviteit van de beschikbare subsidies?”

Om de centrale onderzoeksvraag te beantwoorden zijn de volgende deelvragen geformuleerd:

Beleid & regelgeving

1. Welk beleid en welke regelgeving heeft de gemeenteraad en/of het college over subsidieverstreking vastgesteld?

Aanvragen en toekennen van subsidies

2. Hoe verloopt het proces van het aanvragen van een subsidie?
3. Is het inzichtelijk op welke wijze een organisatie een subsidieaanvraag kan doen?
4. Welke criteria worden gehanteerd bij het toekennen van subsidies en zijn deze bekend bij derden?

Monitoren effectiviteit subsidies

5. Wordt de effectiviteit van de toegekende subsidies gemonitord? Zo ja, in hoeverre wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd?

Rol college en gemeenteraad

6. Welke rol heeft het college en welke rol heeft de gemeenteraad bij het *toekennen en vaststellen* van subsidies?
7. De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de begrotingsbehandeling de budgetten vast die voor subsidieverstreking beschikbaar zijn; is de wijze waarop dit gebeurt inzichtelijk voor gemeenteraadsleden?
8. Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot het vaststellen van het subsidiebeleid, het vaststellen van de subsidiedoelen en de subsidieverstreking?

In bijlage 1 is aangegeven hoe de toetsing van de deelvragen, indien van toepassing, heeft plaatsgevonden en wat de uitkomsten zijn.

1.3 Onderzoeksverantwoording en afbakening

Onderzoeksperiode

De te onderzoeken periode is afgebakend van 2017 tot en met medio 2020. Deze periode omvat het laatste jaar van de vorige raadsperiode en de huidige raadsperiode. Een periode van *drieënhalf* jaar geeft voldoende inzicht in beleidsontwikkelingen en -keuzes.

Eerder onderzoek en definitie niet beroepsmatige subsidies

De rekenkamercommissie heeft eerder onderzoek gedaan naar subsidies. In 2008 is er een quickscan uitgevoerd naar de relatie tussen de programmabegroting en subsidievertrekking. Het ging hier om de wijze van subsidiering van professionele instellingen door de gemeente Huizen. In 2011 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar indirecte en verborgen subsidies. Indirecte/verborgen subsidies komen in verschillende vormen voor. Bijvoorbeeld als steun door het vragen van een lagere dan een kostendeekkende vergoeding voor het gebruik van accommodaties of andere faciliteiten¹.

Voorliggend onderzoek gaat niet over indirecte/verborgen subsidies of subsidies aan professionele instellingen maar is bedoeld om met name zicht te krijgen in subsidies voor activiteiten zoals evenementen, en initiatieven op het gebied van sport en/of cultuur die niet door professionele beroepskrachten worden uitgevoerd. In dit onderzoek beschrijven we dit soort subsidies als 'niet beroepsmatig'. Bij niet beroepsmatig gaat het om organisaties, waaronder ook groepen mensen, die hun activiteiten niet in het kader van hun beroep/vak uitoefenen.² In paragraaf 2.2. gaan wij nader in op de verschillende soorten subsidies.

Beperkt aantal gesprekken met subsidieaanvragers

Tijdens dit onderzoek is gesproken met drie subsidieaanvragers om een beeld te krijgen van ervaringen als het gaat om het aanvragen van subsidies. Vanwege het beperkte aantal gesprekken kunnen wij geen conclusies trekken inzake de ervaringen van subsidieaanvragers in het algemeen.

Geen onderzoek individuele subsidiedossiers

Het gaat in dit onderzoek met name om de vraag in hoeverre de raad inzicht krijgt in subsidies. Wij hebben daarom geen onderzoek verricht naar individuele subsidiedossiers, maar gekeken naar het subsidieproces in het algemeen. Mocht het nodig zijn, dan kan later uitgebreider onderzoek worden gedaan naar subsidiedossiers.

Onderzoeksteam

De plaatsvervangend voorzitter van de rekenkamercommissie en de (a.i.) ambtelijk secretaris hebben het onderzoek uitgevoerd. Vanwege personele wisseling heeft het onderzoek langer geduurd dan gepland.

¹ Afbakening begrippen onderzoek 2011. *Indirecte subsidie*: Materiële of financiële begunstiging van specifieke derden, buiten de subsidiestaat om, om realisatie van een gemeentelijk doel te bewerkstelligen. *Verborgen subsidie*: Een indirecte subsidie waarover de gemeenteraad geen informatie heeft en ook niet via reguliere informatiekanalen (zoals planning- en control-cyclus) informatie kan verkrijgen.

² Een organisatie wordt in dit onderzoek gezien als een doelrealiserend samenwerkingsverband waarin belanghebbende partijen in een coalitie samenwerken om een gemeenschappelijk doel te bereiken, maar ook om (ieder voor zich) een eigen doelstelling te realiseren (p.31 (Boek: Management & organisatie2012) : <http://www.boekhandelkrings.nl/images/boeken/90/018/4/2/9789001842963.pdf>)

Startbijeenkomst

Het onderzoek is begin 2020 gestart met een startbijeenkomst met de afdelingshoofden van de afdelingen die zich bezighouden met subsidies. Het betreft de afdeling Bestuur, Burgerzaken en Ondersteuning, afdeling Maatschappelijk Beleid en de afdeling Omgeving. De betreffende afdelingshoofden hebben vervolgens de ambtelijk contactpersonen aangewezen.

Documentstudie en interviews

De contactpersonen is gevraagd om alle nota's, beleidstukken, verordeningen en raadsbesluiten aan te leveren die betrekking hebben op "niet beroepsmatige subsidies" en om aan te geven welke subsidiebudgetten zij beheren. Ook is gevraagd naar besluitvorming over de budgetten en andere relevante stukken. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van de aangeleverde stukken. Voor vragen over budgetten hebben de contactpersonen zelf ook informatie opgevraagd bij de afdeling Financiën. De in het onderzoek opgenomen cijfers zijn gecheckt bij de afdeling Financiën. Over de aangeleverde stukken is meerdere keren constructief contact geweest met de contactpersonen. Daarnaast heeft er een gesprek plaatsgevonden met het afdelingshoofd Financiën. Het afdelingshoofd Financiën heeft aangegeven waar de financiële informatie over subsidies te vinden was en heeft aangegeven dat alle informatie gebruikt kon worden voor het onderzoek.

Eind 2020 zijn er digitaal twee interviews gehouden met een delegatie van de raad over het onderwerp subsidies. Bijlage 2 bevat een overzicht van de onderzochte documenten en gesprekspartners.

Corona

In verband met de coronamaatregelen zijn de gesprekken gevoerd per telefoon en/of digitaal via MS teams. Tevens zijn vragen afgehandeld per e-mail.

2 Beleid en regelgeving

2.1 Inleiding

In de Algemene wet bestuursrecht (art. 4:21) staat de te subsidiëren activiteit centraal.

Subsidie: de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan, verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

De Algemene wet bestuursrecht (hierna Awb) maakt alleen onderscheid in subsidies die direct worden vastgesteld, en subsidies die voorafgaand aan de vaststelling worden verleend. De wet gaat niet in op wie subsidie krijgt en waarvoor subsidie aangevraagd kan worden en/of wie welke rol heeft. Dat wordt geregeld in de lokale subsidieverordening.

2.2 De Algemene subsidieverordening Huizen 2019

In de Awb is bepaald dat een bestuursorgaan slechts subsidie kan verstrekken op grond van een wettelijk voorschrift dat regelt voor welke activiteiten subsidie kan worden verstrekt (art. 4.23 lid 1). Een verordening is een wettelijk voorschrift. In Huizen is de Algemene subsidieverordening Huizen 2019 (verder in de tekst: de subsidieverordening) van kracht. Deze subsidieverordening is van toepassing op **alle** subsidieaanvragen. De subsidieverordening is een aantal jaar geleden aangepast omdat de gemeenteraad begin 2018 besloot de waarderingssubsidies te beëindigen.³ Dit resulteerde in de Algemene subsidieverordening 2019.

De subsidieverordening schrijft voor hoe een subsidie kan worden aangevraagd, wie een subsidie kan aanvragen, hoe een aanvraag beoordeeld wordt en hoe de subsidie verantwoord moet worden door de aanvrager. Ook is de rol van het college en van de gemeenteraad vastgelegd. In de subsidieverordening worden de volgende drie subsidievormen onderscheiden.

- Budgetsubsidie: een subsidie die wordt verstrekt voor maximaal vier jaar, waarbij de gemeente de activiteiten inhoudelijk stuurt op resultaten.
- Prestatiesubsidie: een subsidie die verstrekt wordt voor maximaal vier jaar, waarbij de organisatie een maximum aantal vooraf overeengekomen prestaties realiseert. Daartoe dient de organisatie een prestatiebegroting in. Aan het eind van de afgesproken subsidieperiode wordt op basis van de gerealiseerde prestaties de definitieve subsidie vastgesteld.
- Incidentele subsidie: een eenmalige bijdrage in de kosten van een eenmalige activiteit of een eenmalige bijdrage aan een afgebakende, niet structurele activiteit met een tijdsduur van maximaal twee jaar.

2.3 Lokaal beleid, regelgeving en deelverordeningen

De gemeente Huizen heeft specifieke beleidskaders, deelverordeningen en regelingen voor subsidies. Ten behoeve van het onderzoek is aan de contactpersonen gevraagd welke specifieke beleidskaders, deelverordeningen en regelingen betrekking hebben op de niet beroepsmatige subsidies. Dit resulteerde in de volgende lijst:

- Actieplan Evenementen 2019-2022
- Cultuurnota 2020-2023 Verbindend en verrassend eigen
- Sportnota gemeente Huizen 2019-2025

³ Het gaat bij waarderingssubsidies om eenmalige, kleine bedragen - maximaal tweeduizend euro - aan de kosten van een activiteit.

- Deelverordening subsidie voor lokale internationale initiatieven
- Nota Dierenwelzijn uit 2008
- Subsidieregeling onkostenvergoeding vrijwilligers historisch onderzoek Huizen
- Subsidie voor Energiescan voor sportverenigingen en cultuurinstellingen

Subsidieregelingen voor particulieren

- Subsidieregeling voor inbraakwerende maatregelen
- Subsidies in het sociaal domein aan niet beroepsmatige instellingen
- Subsidie energiemaatregelen en woningisolatie

2.4 Beantwoording deelvraag 1

Deelvraag 1: Welk beleid en welke regelgeving heeft de gemeenteraad en/of het college over subsidieverstreking vastgesteld?

In Huizen is de Algemene subsidieverordening Huizen 2019 van kracht. Deze verordening is van toepassing op alle subsidieaanvragen. De subsidieverordening schrijft voor hoe een subsidie kan worden aangevraagd, wie een subsidie kan aanvragen, hoe een aanvraag beoordeeld wordt en hoe de subsidie verantwoord moet worden door de aanvrager. Ook is de rol van het college en van de gemeenteraad vastgelegd.

Ook zijn er beleidsnota's, deelverordeningen en regelingen voor onder andere sport, cultuur en evenementen waarin de mogelijkheid/richtlijnen om activiteiten of zaken te subsidiëren zijn vastgelegd.

3 Aanvragen en toekennen subsidies

3.1 Inleiding

Verstrekke subsidies zijn uitgaven voor de gemeente. Er kunnen verschillende soorten subsidies worden aangevraagd die onder het beheer van de diverse beleidsafdelingen vallen. Om deze uitgaven te kunnen doen is door de gemeenteraad een beschikbaar gesteld budget vereist. In artikel 1.3. van de subsidieverordening staat het volgende: *‘De gemeenteraad stelt jaarlijks in het kader van de begrotingsbehandeling de budgetten vast die voor subsidieverstreking beschikbaar zijn.’* Met het vaststellen van beleidsnota’s stelt de gemeenteraad ook vast hoeveel geld beschikbaar is voor subsidies. Het budgetrecht ligt altijd bij de gemeenteraad. Het aanvragen van budget- en prestatiesubsidies verloopt anders dan het aanvragen van incidentele subsidies. In paragraaf 3.2. lichten wij het proces toe.

Onderstaande informatie is afkomstig uit de subsidieverordening en gesprekken met ambtenaren die zich bezighouden met subsidies.

3.2 Proces aanvragen subsidie

Inleiding

In de subsidieverordening is een aantal zaken vastgelegd over het aanvragen van een subsidie. Het subsidiebedrag wordt bepaald aan de hand van het bedrag in de subsidieaanvraag en of de aanvraag voldoet aan de beoordelingscriteria. Deze criteria worden in paragraaf 3.4 beschreven. Het proces is zodanig ingericht dat tussen de subsidieaanvraag van de subsidieaanvrager en het afgeven van de beschikking, de gemeenteraad de gelegenheid heeft om met de programmabegroting de aangevraagde en beoordeelde subsidies goed te keuren.

Aanvraag budget- en prestatiesubsidie

Subsidieaanvragers met een bestaande subsidierelatie moeten hun aanvraag voor hun vaak reguliere subsidie voor het jaar daarop indienen vóór 1 juni. De aanvraag om een budget- of prestatiesubsidie gaat in ieder geval vergezeld van een activiteitenplan en een begroting. In de praktijk vindt bij budget- of prestatiesubsidies de vaststelling van een subsidie van het afgelopen jaar vaak gelijktijdig plaats met de beschikking voor het nieuwe jaar.

Er worden ook aanvragen voor nieuwe budget- en prestatiesubsidies ingediend.

Subsidieaanvragers die een nieuwe aanvraag doen, moeten de aanvraag inleveren vóór 1 maart, zie onderstaand stroomschema in tabel 1. Zij moeten bij de aanvraag ook de statuten en het huishoudelijk reglement, een balans en een overzicht van de bestuurssamenstelling bijvoegen.

De nieuwe aanvragen worden door het college beoordeeld. Nieuwe aanvragen worden, inclusief advies opgenomen in de Programmabegroting onder het kopje Nieuw beleid. Deze aanvragen worden al eerder inhoudelijk behandeld in de financiële raadsvergadering vlak voor het zomerreces. De gemeenteraad is dan op de hoogte welke nieuwe subsidieaanvragen zijn binnengekomen.

Tabel 1: Stroomschema budget- en prestatiesubsidies (bron: subsidieverordening)

De budgetten voor de bestaande, reguliere subsidies zijn onderdeel van de voorgestelde budgetten per programmabegroting.

De subsidies zijn vermeld in het overzicht “bijlage 1: “Staat van subsidies en Verbonden partijen en Indirecte subsidies”. Deze bijlage is toegevoegd aan de begroting ⁴.

In de programmabegroting zelf wordt niet toegelicht wat de bijlage betekent en waarom het is toegevoegd. Met het vaststellen van de programmabegroting stelt de gemeenteraad de budgetten per programmaonderdeel vast en daarmee óók de subsidiebudgetten. *Nadat* de gemeenteraad de programmabegroting heeft vastgesteld, kan het college een beschikking aan de subsidieaanvrager afgeven. In de beschikking staat:

- de activiteiten en prestaties waarvoor subsidie wordt verleend;
- het subsidiebedrag en indien van toepassing de verdeling per activiteit;
- de subsidieperiode.

De subsidieaanvrager krijgt vervolgens subsidie conform de beschikking. Deze beschikking is nog niet het definitieve bedrag dat een subsidieaanvrager krijgt. Dat wordt bepaald bij de subsidievaststelling. Maar het is nooit meer dan het bedrag in de beschikking. De subsidieaanvrager moet vóór 1 april van het jaar daarop een aanvraag indienen voor de definitieve vaststelling van de subsidie. De aanvraag moet vergezeld gaan met een financieel verslag of een jaarrekening, een balans en een verslag van de uitgevoerde activiteiten of verrichte prestaties. Het college stelt de subsidie vast vóór 1 oktober van het jaar volgend op elk subsidiejaar van de subsidieperiode.

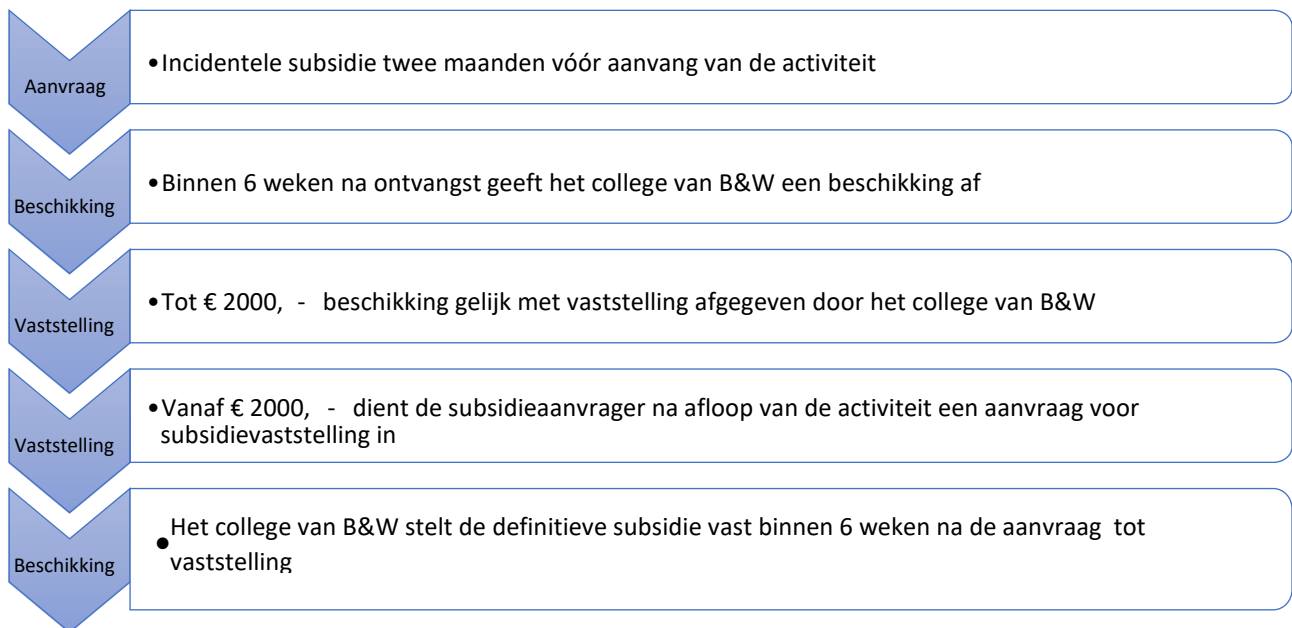
Voor budget- en prestatiesubsidies geldt een doorlooptijd van aanvraag tot definitieve beschikking van circa 28 maanden.

Er wordt door de gemeente géén overzicht bijgehouden van subsidieaanvragen die zijn afgewezen.

⁴ Deze bijlage is géén verplichte bijlage vanuit het Besluit begroten en verantwoorden en daarom extra. Bij de jaarstukken is een bijlage ‘staat van inkomensoverdrachten’ opgenomen.

Aanvraag incidentele subsidies

Aanvragen voor incidentele subsidies kunnen tot twee maanden voor aanvang van de activiteit worden ingediend, zie onderstaand stroomschema in tabel 2.

Tabel 2: Stroomschema incidentele subsidies (bron: subsidieverordening)

Bij een subsidieaanvraag voor een incidentele subsidie tot € 2000,- geeft het college voor aanvang van de subsidieperiode een beschikking omtrent subsidieverlening en tegelijkertijd een subsidievaststelling af. Voor subsidies boven € 2000,- geldt dat de subsidieaanvrager nadat de activiteit is afgerond, een aanvraag voor vaststelling moet indienen. Daarin verantwoorden ze waaraan het subsidiegeld is uitgegeven. Als er een aanvraag binnenkomt voor een incidentele subsidie staat er in de verordening dat het college binnen zes weken na ontvangst van de aanvraag een beschikking geeft omtrent subsidieverlening. Het proces wordt in bijna alle gevallen op deze wijze afgehandeld volgens de organisatie. Soms is een aanvraag te laat, ontbreken vereiste documenten of is de aanvraag onduidelijk waardoor er meer tijd nodig is. De doorlooptijd voor incidentele subsidies is maximaal 5 maanden.

De budgetten voor incidentele subsidies zijn niet altijd voldoende om alle aanvragen in een jaar te honoreren. Ten behoeve van het onderzoek is gevraagd naar overzichten van, budgetten voor, incidentele subsidies. Binnen de gemeente is er *geen* overzicht van beschikbare budgetten voor incidentele subsidies. Deze budgetten hangen samen met eerder vastgesteld beleid en maken daarmee deel uit van de Programmabegroting.⁵

⁵ Toelichting contactpersonen: Veelal is er 1 waar n.a.v. meestal een beleidsplan de incidenteel beschikbare middelen geraamd staan. Bij een incidentele subsidie aanvraag wordt deze hieruit bekostigt echter kunnen dit ook andere incidentele kosten zijn. Bijvoorbeeld de kostenplaats stimulering kunst en cultuur (bron: reactie op ambtelijk wederhoor op de vraag of bevinding dat er geen overzichten zijn van incidentele budgetten/subsidies klopt).

Proces in de praktijk

Een aanvraag Nieuw beleid, dat is een aanvraag voor een subsidie die structureel wordt meegenomen in de programmabegroting, begint vaak nadat twee keer subsidie is toegekend voor dezelfde incidentele activiteit. Aanvragen Nieuw beleid zijn aanvragen die niet binnen de door de raad vastgestelde kaders kunnen worden gehonoreerd, maar waarvoor de raad budget beschikbaar moet stellen. Als het een structurele subsidie wordt neemt de gemeenteraad hierover een besluit met het vaststellen van de programmabegroting. Nieuwe aanvragen die voor 1 maart van een kalenderjaar worden ingediend worden opgenomen bij de besluitvorming over Nieuw beleid die aan de raad wordt voorgelegd.

Incidentele aanvragen worden aan het college voorgelegd waarop het college een besluit neemt. Afwijzingen worden bij openbaar B&W besluit gedaan. Voor raadsleden is het mogelijk om kennis te nemen van B&W besluiten.

Het advies over een nieuwe subsidieaanvraag komt tot stand in overleg tussen wethouder, beleidsmedewerker en financieel adviseur. Voor subsidieaanvragen voor incidentele subsidies die in het zelfde jaar nodig zijn, wordt gekeken wat beschikbaar is in de budgetten voor incidentele kosten. Zoals eerder is aangegeven zijn er geen incidentele subsidie budgetten opgenomen in de begroting, alleen voor structurele subsidies.

In de door de onderzoekers bekeken raadsvoorstellen bij de programmabegrotingen wordt niet expliciet voorgesteld om de subsidiebudgetten vast te stellen. De systematiek is zodanig dat de subsidiebudgetten onderdeel uitmaken van de programma's in de begroting en de gemeenteraad de begroting vaststelt op programmaniveau.

Als het gaat om het aanvragen en toekennen van subsidies geven contactpersonen aan dat er geen knelpunten zijn in het proces.

AO/IC beschrijving

In de gemeente Huizen is het interne proces met betrekking tot subsidies niet vastgelegd in een AO (Administratieve Organisatie)-beschrijving.

In een AO-beschrijving worden bevoegdheden, regels en procedures vastgelegd die het kader vormen voor het administratieve proces. Een adequate bijsturing van de processen (beheersmatigheid van het proces) wordt bereikt door het inzetten van interne controletechnieken (IC). Dit heeft vooral een toegevoegde waarde bij bedrijfsprocessen waar het gaat om geldstromen, en waar het dus gaat om mogelijke (fraude)risico's. Verstrekte subsidies zijn daar een van. Een contactpersoon van de afdeling Financiën heeft aangegeven dat in het kader van de rechtmatigheid 2021 er een AO-beschrijving zal worden uitgewerkt. Wat momenteel gehanteerd wordt is de procedure zoals deze is opgenomen in de subsidieverordening van de gemeente.

3.3 De ambtelijke organisatie

Vier gemeentelijke afdelingen houden zich bezig met subsidies en bereiden collegevoorstellen voor:

- Afdeling Bestuur, Burgerzaken en Ondersteuning: subsidie werelddoelen, subsidieregelingen inbraakwerende maatregelen.
- Afdeling Omgeving: subsidie voor (toeristische en publieks) evenementen, koningsdag, intocht Sinterklaas, energie- en klimaatsubsidies.
- Afdeling Maatschappelijk Beleid: sportsubsidies, subsidies sociaal domein, cultuur.
- De afdeling Financiën voor de financiële advisering bij de aanvraag en vaststelling van de subsidie, het bijhouden van het subsidieregister en de begroting en de financiële afhandeling van de toegekende subsidies.

Uitbetaling van subsidies vindt plaats volgens de reguliere procedure voor het doen van betalingen. In de ambtelijke administratie zijn verschillende gegevens omtrent subsidies

vastgelegd, bijvoorbeeld, wie een subsidie heeft aangevraagd, wie de behandelend ambtenaar is, datum aanvraag en het taakveld. Deze gegevens staan in de subsidieregisters, vanaf 2019 'overdrachtenregister: staat van inkomstenoverdrachten'.

3.4 Beoordelingscriteria en toetsen subsidieaanvragen

Uit navraag bij de ambtelijke organisatie blijkt dat als het gaat om het beoordelen van de aanvragen van subsidies de gemeente kijkt naar de volgende drie zaken:

- Voldoet de aanvraag aan criteria in de subsidieverordening?
De criteria waarop een subsidieaanvraag beoordeeld wordt, zijn vastgelegd in artikel 1.9 en artikel 1.10 van de subsidieverordening.
- Voldoet de aanvraag aan de inhoudelijke doelen van de gemeente?
De inhoudelijke doelen van de gemeente zijn geformuleerd in beleidsnota's en de Programmabegroting. Ambtelijk en bestuurlijk (het college) wordt getoetst of een aanvraag aan de inhoudelijke doelen voldoet. In principe kan getoetst worden aan ieder door de gemeenteraad vastgesteld beleidsdocument. Er is ruimte voor interpretatie en afweging.
- Heeft de gemeente budget om subsidie te verstrekken?
Voor nieuwe aanvragen geldt dat er binnen de begroting ruimte gevonden moet worden om nieuwe initiatieven te honoreren. Het huidige college heeft vastgelegd dat er geen geld is voor (subsidies in het kader van) nieuw beleid, tenzij:
 - 1) Er overblijvende middelen zijn na inzet van financiële meevallers voor het coalitieakkoord.
 - 2) Incidenteel nieuw beleid als het bruto resultaat incidenteel positief is of
 - 3) Structureel nieuw beleid als het bruto resultaat structureel positief is(Bron: coalitieakkoord 2018-2022, p. 10 en p.27)

Uit gesprekken met verschillende beleidsmedewerkers blijkt dat er over een subsidieaanvraag altijd vooroverleg is, zowel mondeling (ambtelijk en/of bestuurlijk) als schriftelijk/digitaal (vaak e-mails) over nieuwe initiatieven of ontwikkelingen waarvoor overleg en afstemming nodig is. Hiermee wordt beoogd dat er vroegtijdig openheid en duidelijkheid is over wat wel en niet kan gelet op het vastgestelde beleid, bestuurlijke opvattingen en wordt er meegedacht over vraagstukken.

Volgens de contactpersonen binnen de ambtelijke organisatie geldt voor subsidies op het gebied van sport, cultuur en sociaal domein dat deze binnen 6 weken na binnenkomst moeten worden beoordeeld en een besluit aan het college moet worden voorgelegd. Er vindt geen gelijktijdige afweging tussen de subsidieaanvragen plaats. Ook wordt er, behalve bij nieuwe aanvragen voor evenementen, niet gewerkt met een beoordelingstabel. De afweging wordt onderbouwd in een bijbehorend collegevoorstel.

Bij subsidieaanvragen voor nieuwe evenementen werkt men sinds 2019 met een tabel met afwegingscriteria om de beoordeling beter zichtbaar te maken. Uit een gesprek met de betrokken ambtenaar blijkt dat de tabel is opgesteld naar aanleiding van een discussie in het college over de interpretatieruimte bij het beoordelen van subsidieaanvragen. Omdat er in 2020 bijna geen evenementen hebben plaatsgevonden is de tabel nog niet zo vaak gebruikt.

De subsidieaanvragen van bestaande subsidies worden volgens de contactpersonen elk jaar opnieuw beoordeeld. Het gaat hier om subsidies waarvoor doorgaans voor meerdere jaren prestatieafspraken zijn gemaakt. Deze afspraken zijn weer gerelateerd aan doelstellingen in beleidskaders en/of coalitieakkoord. Getoetst wordt of de aanvraag – naast de subsidieverordening - voldoet aan deze afspraken en de daarvoor beschikbare budgetten. Prestatieafspraken kunnen worden bijgesteld als dat nodig is, bijvoorbeeld als gevolg van actuele lokale en/of maatschappelijke ontwikkelingen.

3.5 Informatie op de website

Voor informatie over gemeentelijke subsidies kan de website van de gemeente een eerste ingang zijn. Tijdens dit onderzoek is daarom gekeken naar de vindbaarheid en zichtbaarheid van informatie over subsidies op de website van de gemeente Huizen. De informatie op de website is vergeleken met informatie op de websites van zes regiogemeenten (Gooise Meren, Hilversum, Blaricum, Laren, Eemnes en Wijdemeeren). In tabel 3 zijn de bevindingen op hoofdlijnen opgenomen:

Onderdeel	Overzicht en informatie verschillende soorten subsidies	Standaard aanvraagformulieren subsidies	Contactgegevens
Gemeente Huizen	Website bevat algemene informatie over o.a. het aanvragen en reactietermijn van structurele subsidies (budget- en prestatiesubsidie), incidentele subsidies en verduurzamingsubsidies en een verwijzing naar de verordening. Informatie over subsidies staat op verschillende pagina's.	Niet aanwezig (een aanvraag kan wel per e-mail worden ingediend.)	Verwijzing naar het algemene e-mailadres gemeente.
Gemeente Hilversum	Website bevat informatie over welke subsidies inwoners en ondernemers kunnen aanvragen. Geeft overzicht over diverse regelingen en doorklik mogelijkheden naar pagina's met meer informatie per regeling.	Aanwezig	Bevat informatie over contactpunt/contact persoon voor verschillende subsidies
Gemeente Gooise Meren	Website bevat algemene informatie over subsidies. Er is een lijst te vinden met subsidies verleend voor 2018. In het beleidskader financiering zorg, welzijn, cultuur en toerisme Gooise Meren 2018 zijn onder andere inhoudelijke kaders, uitgangspunten en beleidsdoelen opgenomen en een scoringsmatrix voor het beoordelen van subsidies.	Aanwezig (formulier Jaarlijkse Subsidie)	Informatie contactpunt subsidies aanwezig
Gemeente Blaricum (vergelijkbaar met de website van Laren en Eemnes)	Website bevat algemene informatie over subsidies, verwijzing naar de verordening, uitleg verschillende soorten subsidies (eenmalig, meerjarig)	Aanwezig	Informatie contactpunt (team) aanwezig
Gemeente Wijdemeeren	Website bevat informatie over het aanvragen van subsidie. Worden voorbeelden van subsidies genoemd. Er is naast de verordening een nota subsidiebeleidskaders.	Aanwezig	Informatie contactpunt (afdeling) aanwezig.

Tabel 3: Informatie websites gemeenten over subsidies (d.d. oktober 2020 en maart 2021)

Op de website van de gemeente Huizen (maart 2021) staat informatie over het aanvragen van subsidies en een link naar de verordening over subsidies. De informatie inzake incidentele en structurele subsidies gaat met name over het aanvragen van een subsidie. Er staat niet aan welke voorwaarden/criteria een aanvraag wordt getoetst. Er is geen totaal overzicht van beschikbare regelingen en beleid en de bijbehorende budgetten op de website. In de subsidieverordening is beschreven welke activiteiten (artikel 1.9) voor subsidie in aanmerking komen. Er is in het kader van dit onderzoek niet beoordeeld of tekst in de verordening zelf begrijpelijk is voor subsidieaanvragers.

3.6 Ervaringen van aanvragers

Aan drie subsidieaanvragers⁶ (hierna respondenten) is gevraagd naar hun ervaring met het aanvragen en de afhandeling van hun subsidie:

- De stichting Huizerhavendag.
- De stichting Winterduik.
- De Theaterroute door Eindeloos theaterwerk.

Contact gemeenten

De respondenten zijn over het algemeen positief over het contact met de gemeente. De aanvragers hebben al eerder contact gehad met de gemeente en weten daarom de weg.

Informatie

De respondenten geven allemaal aan dat zij vinden dat er onvoldoende concrete informatie over subsidies op de website van de gemeente staat. Volgens de respondenten is informatie niet toegankelijk via de website en is de benodigde gedetailleerdheid van de subsidieaanvraag onduidelijk. Ook is het volgens een van de respondenten lastig, bijvoorbeeld wanneer er vragen zijn over de subsidie door partijen waar zij mee samenwerken, dat zij niet door kunnen verwijzen naar openbare gemeentelijke informatie op de website. Een andere respondent geeft aan dat het niet duidelijk is wie voor subsidie in aanmerking komt en welke budgetten de gemeente heeft voor subsidies. De respondenten geven tevens aan dat het proces niet altijd duidelijk is. Voor de respondenten is niet altijd duidelijk wie er beslist over de subsidieaanvraag en welke criteria er worden gehanteerd.

De respondenten geven aan dat zij de informatie over subsidies eigenlijk altijd verkrijgen via mondeling contact met een ambtenaar en/of wethouder.

Ervaringen raadsleden contact subsidieaanvragers

Tijdens dit onderzoek hebben er twee interviews plaatsgevonden met een delegatie van de raad over het onderwerp subsidies. Raadsleden geven aan dat zij regelmatig klachten en vragen krijgen van burgers over subsidieaanvragen. Er zijn volgens raadsleden burgers die aangeven dat het subsidieproces ingewikkeld is, criteria voor het toetsen van de aanvraag niet helder zijn en onduidelijk is wat je precies moet doen als je een subsidie wilt aanvragen.

Raadsleden geven tijdens de interviews aan dat er op de website van de gemeente Huizen geen duidelijke informatie te vinden is over subsidies

Overigens is de ervaring wel dat je als aanvrager goed wordt geholpen als je niet de weg weet binnen de gemeente. De begeleiding vanuit de gemeente is goed volgens de raadsleden.

⁶ Het gaat om drie door raadsleden van rekenkamercommissie gekozen subsidieaanvragers.

3.7 Beantwoording deelvragen 2 t/m 4

Deelvraag 2. Hoe verloopt het proces van het aanvragen van een subsidie?

In de subsidieverordening zijn onder andere zaken vastgelegd als het gaat over het aanvragen van een subsidie. Zie paragraaf 3.2 t/m 3.4 voor een omschrijving van het proces in de praktijk. Uit gesprekken met een aantal subsidieaanvragers en raadsleden blijkt dat subsidieaanvragers positief zijn als het gaat om het contact met de gemeente, maar dat zij het proces niet altijd duidelijk vinden. In de gemeente Huizen is het interne proces met betrekking tot subsidies nog niet vastgelegd in een AO/IC beschrijving.

Deelvraag 3. Is inzichtelijk op welke wijze een organisatie een subsidieaanvraag kan doen?

Informatie over het aanvragen van subsidie is opgenomen in de subsidieverordening. Op de website staat een toelichting over hoe een incidentele en structurele subsidies aangevraagd kan worden en wat de reactietermijn is. Ook staat er een link naar de subsidieverordening. Directe contactgegevens of standaard aanvragenformulieren, zoals op de websites van andere regiogemeenten, ontbreken. De drie geïnterviewde subsidieaanvragers en raadsleden geven aan dat zij vinden dat er onvoldoende concrete informatie over subsidies op de website van de gemeente Huizen staat. Als er eenmaal contact is met de gemeente zijn de ervaringen positief.

Deelvraag 4. Welke criteria worden gehanteerd bij het toekennen van subsidies en zijn deze bekend bij derden?

Uit gesprekken met ambtenaren die betrokken zijn bij het beoordelen van subsidieaanvragen blijkt dat bij het beoordelen van een subsidieaanvraag de volgende criteria worden gehanteerd:

- De criteria uit de Algemene subsidieverordening 2019
- De inhoudelijke doelen zoals vastgelegd in beleidsnota's
- Beschikbaarheid budget

Hoe toetsing van een aanvraag zal plaatsvinden wordt niet uitgelegd in een ander document dan de verordening. Ook wordt dit niet toegelicht op de website. Uit de interviews met de drie subsidieaanvragen blijkt dat voor hen niet altijd duidelijk is wie beslist over de subsidieaanvraag en welke criteria worden gehanteerd.

4 Monitoring effectiviteit subsidies

4.1 Bevindingen

Monitoring

In de subsidieverordening is vastgelegd dat bij een aanvraag om een subsidievaststelling subsidieaanvragers de nodige stukken moeten aanleveren (artikel 2.9, 2.10, 3.4 en 3.5 subsidieverordening).

Er is door de gemeente geen beleid/richtlijnen vastgesteld om de effectiviteit van het subsidiebeleid te monitoren. Tijdens het onderzoek is één evaluatie aangetroffen waarbij de effectiviteit van subsidies werd beoordeeld. Het gaat om een evaluatie naar inbraakwerende middelen.

Uit navraag bij de ambtelijke organisatie blijkt dat er binnen de afdelingen sociaal domein, BBO (Bestuur, Burgerzaken en Ondersteuning) en OMG (Omgeving) naast de verantwoordingen van organisaties zelf geen separate onderzoeken worden gedaan naar de effectiviteit van het subsidiebeleid. De kosten van dergelijke onderzoeken zouden volgens de organisatie niet in verhouding staan met het resultaat.

Beleidsdoelen

Contactpersonen geven aan dat er van te voren wordt beoordeeld of subsidies en de daarvoor te verrichten prestaties bijdragen aan beleidsdoelen van de gemeente. Op basis van de verantwoordingen van organisaties beoordeelt de gemeente vervolgens of dit voldoende gelukt is. Bij de grotere instellingen zijn er volgens contactpersonen tussentijdse gesprekken over de voortgang en worden er ook tussentijdse verantwoordingen gevraagd. Daarbij is het volgens contactpersonen wel lastig om een directe cijfermatige relatie aan te tonen tussen prestaties (die vaak te maken hebben met de inzet) en de maatschappelijke effecten die daarmee worden bereikt. In de meeste gevallen is dit niet goed te kwantificeren en is de relatie meer beschrijvend 'vertellend' van aard. In het kader van de bestuursrapportages sociaal domein wordt dit bijvoorbeeld gedaan d.m.v. een beperkt aantal interviews door medewerkers beleid en bedrijfsvoering sociaal domein.

Inhoudelijk is de betreffende beleidsafdeling verantwoordelijk voor het beoordelen van aanvragen voor subsidievaststellingen. Zij zorgen dat alle documenten zijn aangeleverd en voert de controle uit op de activiteiten/verrichte prestatie. De afdeling Financiën controleert met name de financiële cijfers die zijn aangeleverd.

Zoals in paragraaf 1.3 is aangegeven hebben wij geen onderzoek verricht naar individuele subsidiedossiers. Wij hebben daarom geen nader onderzoek uitgevoerd naar de beoordeling van subsidievaststellingen. Zie paragraaf 7.3 met suggesties voor mogelijk vervolgonderzoek.

4.2 Beantwoording deelvraag 5

Deelvraag 5. Wordt de effectiviteit van de toegekende subsidies gemonitord?

Er is door de gemeente geen beleid/richtlijnen vastgesteld om de effectiviteit van het subsidiebeleid te monitoren. Aanvragers van subsidies dienen voor de aanvraag subsidievaststelling de nodige documenten te overleggen. De stukken die aangeleverd moeten worden zijn afhankelijk van het soort subsidie en de hoogte van het bedrag.

Contactpersonen geven aan dat de gemeente op basis van de verantwoordingen van organisaties vervolgens beoordeelt of de prestaties voldoende hebben bijgedragen aan beleidsdoelen van de gemeente. Tijdens dit onderzoek hebben wij dit niet verder onderzocht.

5 Rol college en gemeenteraad

5.1 Rol van het college

In de subsidieverordening is vastgelegd dat het college verantwoordelijk is voor:

- Het verstrekken van de subsidies.
- Het vaststellen van de hoogte van de subsidie.
- Subsidies verlagen, intrekken, wijzigen of weigeren.
- Het vaststellen van subsidieplafonds voor (delen van) beleidsterreinen.
- Het vaststellen van beleidsregels die (eventueel) voortvloeien uit de door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota's.

Het college stelt de concept programmabegroting op en legt die voor aan de gemeenteraad.

Het college neemt het besluit tot toekenning van subsidies:

- nadat de gemeenteraad de programmabegroting heeft vastgesteld.
- aan de hand van een ambtelijk voorbereid collegevoorstel.
- nadat een instelling of persoon die subsidie wil, een aanvraag voor subsidie heeft ingediend.

5.2 Rol van de gemeenteraad

De gemeenteraad heeft geen inhoudelijke rol bij het toekennen van subsidies. De gemeenteraad stelt de budgetten vast. De subsidieverordening stelt dat de gemeenteraad verantwoordelijk is voor het vaststellen van de programmabegroting en beleidsnota's waarin de inhoudelijke doelen (kunnen) staan voor subsidieverlening. Nieuwe structurele subsidies worden in de programmabegroting opgenomen als nieuw beleid. De gemeenteraad neemt hiervoor een besluit door het vaststellen van de programmabegroting.

5.3 Ervaringen raadsleden

Vragen

Uit een tweetal interviews met een delegatie van de raad blijkt dat raadsleden veel vragen hebben over het subsidieproces. Het subsidieproces wordt door een van de raadsleden omschreven als een 'black box' voor de raad. Zo geven raadsleden aan dat zij het geen duidelijk en transparant geheel vinden. Het gaat dan bijvoorbeeld om waarom en wie welk subsidiebedrag ontvangt en zij geven aan geen zicht te hebben op welke grondslagen worden gebruikt om afwegingen te maken waarom wel of geen subsidie wordt verstrekt. Raadsleden geven aan dat er meer eenduidigheid zou moet komen als het gaat om het beoordelen van subsidieaanvragen, om zo als raad te kunnen controleren of er een objectieve toetsing/afweging is gemaakt. In de lijst bij de begroting staat volgens raadsleden geen duidelijke toelichting of informatie over de afwegingen. Ook is het onduidelijk welke eisen er aan subsidieaanvragers worden gesteld die subsidies krijgen en vragen raadsleden zich af hoe strak de deadlines worden gehanteerd voor het indienen van subsidies.

Raadsleden geven aan dat het onderwerp subsidies niet vaak wordt besproken in de raad. Volgens raadsleden wordt het evenementenbeleid wel besproken en bij de raadsvergadering over de bezuinigingen is het onderwerp subsidies ook aan de orde geweest.

Ook worden er een aantal voorbeelden genoemd van subsidies waar vragen over zijn. Volgens een raadslid zou het duidelijker zijn als het college aangeeft wat de begrotingswensen zijn voor nieuw beleid. Bestaande subsidies zijn vanzelfsprekend, door de bezuinigingen wordt er nu wel gekeken welke niet meer verstrekt worden.

Totaaloverzicht

De raadsleden geven tevens aan dat zij een duidelijk overzicht van alle subsidies missen. Dan gaat het bijvoorbeeld ook om inzicht in het aantal afwijzingen. Volgens de raadsleden is het overzicht nu te diffuus. Zo krijgt de raad alleen informatie over afwijzingen als het gaat om een aanvraag in het kader van nieuw beleid of als iemand actief de raad benaderd vanwege een subsidieafwijzing. Er is informatie te vinden over afgewezen subsidieaanvragen bij de conform besluiten van het college, als raadslid moet je dit zelf opzoeken. Raadsleden geven aan dat zij ook weinig zicht hebben op prestaties met betrekking tot subsidies. Zij willen graag informatie over de effecten van subsidies en wanneer een subsidie stopt willen zij graag tijdig worden geïnformeerd.

Zelfreflectie raadsleden

Verder geven een aantal raadsleden aan zelf onvoldoende kritisch te zijn. Zo geven zij aan dat op de lijst met subsidies al jaren dezelfde subsidies staan en dat er weinig vragen over worden gesteld door de raad. Volgens de raadsleden is het verstrekken van een aantal subsidies historisch ontstaan en moeilijk uit te leggen waarom de ene partij wel en de andere partij niet of meer of minder krijgt. Volgens de raadsleden is het nu niet duidelijk waarop sommige subsidies gebaseerd zijn en zou het goed zijn om dit opnieuw te bekijken. Er wordt vrijwel nooit naar de totale lijst met subsidies gekeken. Soms worden er door raadsleden geen kritische vragen gesteld over een subsidie vanwege de maatschappelijke context, bijvoorbeeld vanwege eventuele reacties van verenigingen en/of burgers.

Samengevat, raadsleden geven aan dat zij graag meer inzicht willen hebben in hoe het subsidieproces verloopt, graag een overzicht ontvangen van alle subsidies en afwijzingen, meer inzicht willen in afwegingen en effecten van subsidies en een transparant beeld wensen van subsidies bij de begroting.

5.4 Beantwoording deelvragen 6 t/m 8

Deelvraag 6: Welke rol heeft het college en welke rol heeft de gemeenteraad bij het *toekennen en vaststellen* van subsidies?

De gemeenteraad heeft geen rol bij het toekennen en vaststellen van subsidies. De gemeenteraad stelt de budgetten vast. Het college kent de subsidies toe. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van de programmabegroting en beleidsnota's waarin de inhoudelijke doelen (kunnen) staan voor subsidieverlening.

Deelvraag 7: De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de begrotingsbehandeling de budgetten vast die voor subsidieverstrekking beschikbaar zijn; is de wijze waarop dit gebeurt inzichtelijk voor gemeenteraadsleden?

De gemeenteraad stelt de Programmabegroting vast inclusief Bijlage 1 "Staat van de subsidies en Verbonden partijen en Indirecte subsidies". De budgetten voor subsidies zijn onderdeel van de Programmabudgetten. Volgens de raadsleden is deze wijze onvoldoende inzichtelijk. Raadsleden geven aan dat zij een duidelijk totaaloverzicht van alle subsidies missen bij de begrotingsbehandeling. Volgens raadsleden zou een helder overzicht helpen om als raad relevante vragen te stellen tijdens de begrotingsbehandeling.

Deelvraag 8: Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerende rol met betrekking tot het vaststellen van het subsidiebeleid, het vaststellen van de subsidiedoelen en de subsidieverstrekking?

De raad heeft de subsidieverordening vastgesteld met daarin alle regels omtrent hoe een subsidie aangevraagd kan worden en waaraan de aanvrager moet voldoen. De raad stelt

ook beleidsnota's en subsidieregelingen vast. Zo vult de raad zijn kaderstellende rol in. Raadsleden geven verder aan dat zij graag meer inzicht willen in hoe het subsidieproces in de praktijk verloopt. Volgens raadsleden ontbreekt een overzicht van alle subsidies en subsidieafwijzingen. Bij raadsleden leven veel vragen over subsidies, maar deze vragen worden niet altijd gesteld. Raadsleden hebben verder geen zicht/informatie over evaluaties en uitkomsten van gesubsidieerde activiteiten. Raadsleden geven aan dat een helder overzicht en meer informatie over subsidies en het subsidieproces zou helpen om als raad relevante vragen te stellen en dus ook om als raad zijn controlerende taak beter uit te kunnen voeren.

6 Recente ontwikkelingen

Tot slot merken wij op dat er intern aandacht is voor het verbeteren van het subsidieproces. Zo staat de uitwerking van een AO-beschrijving op de planning in het kader van de rechtmatigheid 2021. Dit zal inclusief het in kaart brengen van de verbeterpunten in het proces zijn, zoals o.a. digitalisering. Op 12 maart 2020 is de cultuurnota 2020-2023 vastgesteld. In de cultuurnota zijn verschillende ambities geformuleerd waarvan een ambitie is om het subsidiebeleid transparant en inzichtelijk te maken.

Voor de subsidies sociaal domein is inmiddels een beleidsmedewerker belast met de coördinatie op het subsidiebeleid Sociaal Domein.

Vanwege corona is er door de accountant aangegeven om een beleidskader op te stellen voor de afwikkeling van subsidies onder covid19 omstandigheden. Het college heeft aangegeven begin 2021 een beleidskader op te stellen voor de wijze waarop de gemeente om zal gaan met de geleverde prestaties in relatie tot de daarvoor beschikbaar gestelde subsidies. De beleidslijn is vastgesteld in de 3e coronarapportage. Ook heeft corona invloed gehad op het aantal subsidieaanvragen, zo hebben er in 2020 geen evenementen plaatsgevonden. Een aantal evenementen hebben op een andere wijze plaatsgevonden, o.a. digitaal.

Gedurende het onderzoek is de website van de gemeente Huizen vernieuwd. Ook de informatie op de website over subsidies is aangepast. De informatie in paragraaf 3.6 is gebaseerd op informatie zoals in maart 2021 vermeld op de nieuwe website van de gemeente.

7 Beantwoording onderzoeksvraag, conclusies en aanbevelingen

7.1 Beantwoording centrale onderzoeksvraag en conclusies

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te bieden in hoeverre de gemeenteraad zicht heeft op subsidies (aard, omvang en effectiviteit) en de omvang van budgetten die voor subsidies beschikbaar zijn. Het gaat in dit onderzoek met name om subsidies die verstrekt worden voor lokale activiteiten zoals evenementen, en initiatieven op het gebied van sport en of cultuur die niet door beroepsmatige instellingen worden uitgevoerd, in dit onderzoek gedefinieerd als 'niet beroepsmatige subsidies'. De centrale vraag in dit onderzoek is:

“In hoeverre krijgt de gemeenteraad inzicht in de aard, omvang en effectiviteit van de beschikbare subsidies?”

Allereerst merken wij op dat gedurende het onderzoek is gebleken dat door de gemeente geen onderscheid wordt gemaakt tussen beroepsmatige en niet beroepsmatige subsidies, waardoor de conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek van toepassing zijn op het subsidiebeleid in het algemeen.

Toelichting rekenkamercommissie naar aanleiding van de reactie van het college d.d. 26 augustus 2021 inzake de afbakening van het onderzoek:

Gedurende het onderzoek is het onderscheid tussen beroepsmatige en niet beroepsmatige subsidies in de praktijk niet relevant gebleken. Het gaat in dit onderzoek, dus ook voor wat betreft de conclusies en aanbevelingen, om subsidies voor sport, cultuur en evenementen. Vanwege de uitkomsten van het onderzoek zijn aanbeveling 1 t/m 3 echter niet alleen van toepassing op eerdergenoemde beleidsterreinen maar ook op andere subsidieregelingen/beleidsterreinen waar subsidies worden verleend. Aanbeveling 4 is van toepassing op subsidies voor sport en cultuur. Bij evenementen werkt de gemeente al met een tabel. Aanbeveling 5 is van toepassing op subsidies voor sport, cultuur en evenementen. Nader onderzocht kan worden of aanbevelingen 4 en 5 ook van toepassing zijn op andere beleidsterreinen waar subsidies worden verleend.

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeenteraad beperkt zicht heeft op de aard, omvang en effectiviteit van subsidies. Zo blijkt dat:

- de gemeenteraad via verschillende stukken inzicht krijgt in de aard en omvang van subsidies (programmabegroting, jaarstukken, afwijzingen van subsidieaanvragen bij collegebesluiten) en de budgetten die voor subsidies beschikbaar zijn. Wat ontbreekt is een overzicht met informatie over alle incidentele en structurele subsidies, afwegingen, afwijzingen van subsidieaanvragen en de verschillende beschikbare budgetten. Dit kan er in de praktijk voor zorgen dat de gemeenteraad zijn controlerende taak onvoldoende kan uitvoeren.
- de gemeente nauwelijks onderzoek uitvoert naar de effectiviteit van het subsidiebeleid (bijvoorbeeld per beleidsterrein) en daarmee het bereiken van beleidsdoelstellingen door het verstrekken van subsidies. De gemeenteraad krijgt hierover dan ook geen terugkoppeling. Wel is door de contactpersonen aangegeven dat er sprake is van controle per subsidie bij de subsidievaststelling, zoals beschreven in de subsidieverordening. Wij hebben geen onderzoek uitgevoerd naar de controle met

betrekking tot subsidievaststellingen, zie daarom onze aanbeveling en suggesties voor vervolgonderzoek.

Verder stellen wij vast dat:

- er beleidsnota's, deelverordeningen en regelingen zijn voor onder andere sport en evenementen, waarin de mogelijkheid om activiteiten te subsidiëren is vastgelegd. De gemeente kent geen document waarin al het beleid met betrekking tot subsidies is samengevat.
- op de website algemene informatie staat over het aanvragen van structurele en incidentele subsidies en een verwijzing naar de subsidieverordening. De gemeente Huizen heeft geen standaardformulier voor het aanvragen van subsidies. Er staan geen specifieke contactgegevens op de website waar men terecht kan voor vragen over subsidies, de gemeente verwijst naar gemeente@huizen.nl.
- het subsidiebeleid door zowel raadsleden als subsidieaanvragers die wij hebben gesproken wordt ervaren als diffuus, het roept hierdoor vragen op. Het zijn met name vragen om meer inzicht te krijgen inzake het subsidieproces, bijvoorbeeld welke criteria zijn er om subsidies te beoordelen? Welke beschikbare budgetten zijn er voor subsidies? Welke subsidies zijn er verstrekt en welke subsidieaanvragen zijn afgewezen? Bij raadsleden leven er vragen hoe afwegingen om een subsidie wel of niet toe te kennen door het college worden gemaakt.
- de gemeente momenteel de subsidieverordening hanteert als procesbeschrijving. De uitwerking van een AO-beschrijving staat op de planning in het kader van de rechtmatigheid 2021.

7.2 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies komen wij tot de volgende aanbevelingen aan de raad:

1. Vraag het college om te zorgen voor een centraal punt (bijvoorbeeld pagina op de website van de gemeente) waar subsidieaanvragers, maar ook raadsleden en andere geïnteresseerden, alle beschikbare informatie over subsidies (bijvoorbeeld verordening, beleid, budgetten, aanvraagprocedure, contactpersonen, beoordelingscriteria, subsidies die zijn verstrekt en afgewezen) op een overzichtelijke wijze kunnen raadplegen. De volgende zaken kunnen hier aan bijdragen:
 - een document waarin al het beleid met betrekking tot subsidies is samengevat;
 - onderzoek of de informatie in de subsidieverordening voldoende duidelijk is voor subsidieaanvragers en zorg waar nodig voor een vertaling van de verordening naar een stuk met informatie voor subsidieaanvragers;
 - standaardformulieren voor het aanvragen van een subsidie opstellen;
 - een direct contactpunt/persoon aangeven.
2. Vraag het college om jaarlijks een totaaloverzicht te presenteren aan de raad met informatie over alle structurele en incidentele subsidies en subsidiebudgetten.
3. Vraag het college en de griffie om een sessie te organiseren (subsidieavond) voor de raad waarin duidelijk wordt toegelicht hoe het subsidieproces verloopt en wat ieders rol is. Presenteer het totale subsidieproces inclusief het beleid aan de raad. Een speciale bijeenkomst over subsidies helpt de raad om meer zicht te

krijgen op het subsidieproces en beleid en kan voor raadsleden de drempel verlagen om vragen te stellen over subsidies.

4. Vraag het college om afwegingscriteria, ook voor de subsidieaanvrager bij de aanvraag, en afwegingen beter zichtbaar te maken. Subsidiecriteria/richtlijnen geven ruimte om afwegingen te maken. Het is van belang om dit zichtbaar te maken, zodat er waar nodig discussie kan worden gevoerd over de interpretatiemogelijkheden en (schijn van) willekeur bij het verstrekken of afkeuren van een subsidieaanvraag kan worden voorkomen. Bij subsidieaanvragen voor nieuwe evenementen werkt men inmiddels met een tabel waarin de richtlijnen (kernwaarden en afwegingscriteria) zijn opgenomen en daarnaast de ambtelijke beoordeling per criteria zichtbaar is.
5. Vraag het college om onderzoek te doen naar de effectiviteit van het subsidiebeleid.
6. Wees als raad kritisch en stel vragen als informatie onvolledig en/of onduidelijk is.

7.3 Suggesties vervolgonderzoek

Overwogen kan worden om nader onderzoek uit te voeren naar ervaringen van subsidieaanvragers. In dit onderzoek hebben wij slechts drie subsidieaanvragers geïnterviewd. Door een representatief aantal subsidieaanvragers te interviewen ontstaat een breder inzicht in de ervaringen van subsidieaanvragers.

Verder kan overwogen worden om nader onderzoek te doen naar rechtmatigheid als het gaat om subsidieverstrekking. In dit onderzoek zijn geen individuele subsidiedossiers onderzocht maar er zijn tijdens het onderzoek wel vragen gesteld over de afwegingen die worden gemaakt om een subsidie wel of niet te verstrekken, zie aanbeveling 4.

BIJLAGE 1 Normenkader

	Norm en toelichting	Uitkomst
Beleid en regelgeving		
Deelvraag 1. Welk beleid en welke regelgeving heeft de gemeenteraad en/of het college over subsidieverstreking vastgesteld?	Beschrijving van het vastgestelde beleid en/of regelgeving over subsidieverstreking (bijvoorbeeld subsidieverordening, beleidsnota's, deelverordeningen)	Aanwezig: - Algemene subsidieverordening Huizen 2019 van kracht. Deze verordening is van toepassing op alle subsidieaanvragen. - Er zijn beleidsnota's, deelverordeningen en regelingen voor onder andere sport en evenementen.
Aanvragen en toekennen van subsidies		
Deelvraag 2. Hoe verloopt het proces van het aanvragen van een subsidie?	Beschrijving van het proces m.b.t. het aanvragen van een subsidie (hoe is het proces vastgelegd (verordening, AO/IC beschrijving) en hoe verloopt het in de praktijk)	Aanwezig: - In de Algemene subsidieverordening zijn een aantal zaken vastgelegd over het subsidieproces. Mee bezig: - Procesbeschrijving op papier & AO/IC beschrijving
Deelvraag 3. Is inzichtelijk op welke wijze een organisatie een subsidieaanvraag kan doen?	Het beleid/regels/proces inzake het indienen van een aanvraag is begrijpelijk, duidelijk, vindbaar en zichtbaar. (focus onderzoek: zichtbaar en vindbaar) Vragen aantal subsidieaanvragers, vergelijking websites regiogemeenten en gesprek raadsleden	Inzichtelijk - Er staat algemene informatie over het aanvragen van subsidies op de website en in de subsidieverordening. - Ervaring contact met gemeente over aanvragen subsidie positief Niet inzichtelijk - Specifieke informatie (toegankelijkheid van informatie) op de website over aanvragen subsidie (o.a. directe contactgegevens, standaard aanvraagformulieren, beoordelingscriteria)
Deelvraag 4. Welke criteria worden gehanteerd bij het toekennen van subsidies?	Beschrijving van de voorwaarden en criteria aan de hand waarvan de gemeente bepaalt welke instellingen zij wel of niet subsidieert zijn bekend.	Criteria die worden gehanteerd zijn: - De criteria uit de Algemene subsidieverordening 2019 - De inhoudelijke doelen zoals vastgelegd in beleidsnota's - Beschikbaarheid budget
Monitoren effectiviteit subsidies		

Deelvraag 5. Wordt de effectiviteit van de toegekende subsidies gemonitord?	Beschrijving of en hoe de effectiviteit van de toegekende subsidies wordt gemonitord.	Aanwezig - Aanvragers van subsidies dienen voor de aanvraag subsidievaststelling de nodige documenten te overleggen. De stukken die aangeleverd moeten worden zijn afhankelijk van het soort subsidie en de hoogte van het bedrag. Op basis van de verantwoordingen van organisaties beoordeelt de gemeente vervolgens of de prestaties voldoende hebben bijgedragen aan beleidsdoelen van de gemeente (Bron: informatie contactpersonen. Geen dossieronderzoek uitgevoerd.) Niet aanwezig - Er is geen beleid/richtlijn vastgesteld om de effectiviteit van subsidies te monitoren. - Er is geen sprake van evaluatie van het subsidiebeleid en de effectiviteit in het algemeen.
<i>Rol college en gemeenteraad</i>		
Deelvraag 6 Welke rol heeft het college en welke rol heeft de gemeenteraad bij het toekennen van subsidies	Beschrijving van rollen	Rol gemeenteraad: - Geen rol bij het toekennen en vaststellen van subsidies. De gemeenteraad stelt de budgetten vast. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van de programmabegroting en beleidsnota's waarin de inhoudelijke doelen (kunnen) staan voor subsidieverlening. Rol college: - Kent de subsidies toe.
Deelvraag 7. De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de begrotingsbehandeling de budgetten vast die voor subsidieverstreking beschikbaar zijn; is de wijze waarop dit	Inzichtelijk (begrijpelijk, duidelijk, vindbaar en zichtbaar)	Volgens de raadsleden kan de informatieverstreking aan de raad beter: - Raadsleden geven aan dat zij een totaaloverzicht van alle subsidies missen bij de begrotingsbehandeling. - Raadsleden geven aan dat een overzicht met meer informatie zou helpen om als raad betere vragen

gebeurt inzichtelijk voor gemeenteraadsleden?		te stellen tijdens de begrotingsbehandeling.
Deelvraag 8. Hoe vervult de raad zijn kaderstellende en controlerend rol met betrekking tot het vaststellen van het subsidiebeleid, het vaststellen van de subsidiedoelen en de subsidieverstrekking?	Beschrijving invulling rol	Kaderstellende rol: • De vastgestelde subsidieverordening met daarin alle regels omtrent het aanvragen en toekennen van subsidies. • Diverse beleidsnota's en subsidieregelingen zijn door de raad vastgesteld. Controlerende rol: • Op basis van de programmabegroting en jaarstukken. • Raadsleden willen graag meer inzicht in hoe het subsidieproces in de praktijk verloopt. Daar zijn veel vragen over. • Volgens raadsleden ontbreekt een totaaloverzicht van subsidies en subsidieafwijzingen. • Raadsleden hebben verder geen zicht/informatie over evaluaties en uitkomsten van gesubsidieerde activiteiten. • Raadsleden geven aan dat een helder overzicht en meer informatie over subsidies zou helpen om als raad betere vragen te stellen en dus ook om als raad zijn controlerende taak beter uit te kunnen voeren.

BIJLAGE 2 Documenten en gesprekspartners

Documenten:

- Algemene wet bestuursrecht
- Algemene subsidieverordening Huizen 2019
- Programmabegroting 2017, 2018, 2019 en 2020 inclusief raadsvoorstellen en raadsbesluiten
- Jaarstukken 2017, 2018, 2019 inclusief raadsvoorstellen en raadsbesluiten
- Subsidieregisters 2017, 2018 en 2019
- Sport verenigt Huizen: Sportnota gemeente Huizen 2019-2025
- Actieplan Evenementen 2019-2022 Actieplan evenementen 2019-2022, Z.019179 / D.681927 vastgesteld in de gemeenteraad d.d. 9 november 2017.
- Cultuurnota 2020-2023 Verbindend en verrassend eigen vastgesteld door de gemeenteraad op 12 maart 2020
- Subsidieregeling onkostenvergoeding vrijwilligers historisch onderzoek Huizen Vastgesteld 20-3-2014.
- Subsidieregeling Woningisolatie voor woningeigenaren:
- Subsidieregeling eenvoudige energiemaatregelen voor woningeigenaren
- Energiescan voor sportvereniging en verenigingen en stichtingen in de cultuursector
- Subsidieregelingen inbraakwerende maatregelen
- Mededeling aan de commissie: dd. 17 februari 2020: evaluatie subsidieregeling inbraakwerende maatregelen
- Deelverordening subsidie voor lokale internationale initiatieven vastgesteld op 20-3-2014.
- In 2015 heeft de VN 17 ambitieuze doelen voor duurzame ontwikkeling vastgesteld. Een overzicht staat op <https://vnq.nl/artikelen/de-17-global-goals>.
- Verschillende subsidieaanvragen en besluiten
- Collegebesluit 75 jaar bevrijding dd. 20 februari 2020
- Schriftelijke mededeling m.b.t 75 jaar bevrijding d.d. 19 december
- Subsidieregeling Mijn Huis Klimaatbewust
- Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Huizen houdende regels omtrent subsidie woningisolatie (Subsidieregeling woningisolatie Huizen)
- Subsidieregeling inbraakwerende maatregelen.
- De nota evaluatie inbraakwerende maatregelen
- Website van de gemeente Huizen, gemeente Gooise Meren, gemeente Hilversum, gemeente Blaricum, gemeente Laren, gemeente Eemnes en gemeente Wijdmeren.
- Collegeprogramma Huizen 2018-2022
- Onderzoek indirecte en verborgen subsidies in de gemeente Huizen van de rekenkamercommissie Huizen. KplusV organisatieadvies, Arnhem 14 juni 2011
- Onderzoek subsidies rekenkamercommissie Huizen

Overleg geweest met:

Gemeente Huizen

- Beleidsmedewerker economie, stadspromotie en toerisme
- Beleidsmedewerker cultuur
- Beleidsadviseur maatschappelijk vastgoed
- Senior Beleidsadviseur grondzaken en economische voorzieningen

- Senior beleidsadviseur milieu
- Contactpersonen sociaal domein
- Teamleider financiën
- Afdelingshoofd omgeving
- Afdelingshoofd financieel beleid en beheer
- Afdelingshoofd Bestuur, burgerzaken en ondersteuning
- Teamleider beleid maatschappelijke zaken
- Juridisch beleidsadviseur
- Financieel adviseurs
- Twee groepsgesprekken met een delegatie van de raad

Extern:

- Voorzitter Huizerhavendag
- Contactpersoon Winterduik
- Contactpersoon Theateroute